

אחרון הצדיקים

עמרים בלוי היה אחרון הצדיקים.

מוסדות הדת המאורגנת הסתאבו. המפלגות הדתיות, מאידת-ישראל ועד המפד"ל, סחרו בקודשיהם, הצביעו למען תועבות תמורת רשיון של בנק או גיובים ממשלתיים. לא כן נטוריקרתא. הם נשארו טהורים, עניים, עיקביים. גם מי שהיה מוכן להילחם בהם, נאלץ לכבדם. עמרים בלוי בבית-הסוהר, עמרים בלוי על פסל-הנאשמים, עמרים בלוי ברחוב עם אבן ביד — היה בכל זאת, איכשהו, דמות סימפאטית. כי הוא היה מר-כן להגשים בגופו את אשר הטיף לאחרים — בעוד ששאר עסקני-הדת הטיפו לוולתם מוסר שנעדר ממעשיהם שלהם.

אלוי דחאק מפני שהתמסרה ללא סייג ליהדות הקיצונית לה הטיף.

לא היה מועמד חיובי יותר לתואר איש-השנה של תשכ"ה. לא סחרו השנה פרושות ופרשיות, חוקי-כפייה, קנוניות, עסקי-מיסחר ותחבולות פוליטיות שבוצעו בשם הדת. אך שום אישיות דתית אמיתית לא קמה בישראל. שום איש דתי לא קם לפני הציבור והראה דוגמא אישית-עילאית של מצפון ומוסר. הכוח העצום של הדת המאורגנת הופעל נגד חזירים ואוטובוסים, למען תקציבים ומישרות. הוא לא הופעל למען שום מטרה עילאית, נשגבת, מוסרית, טהורה.

רכבות אנשים דתיים-כאמת חיו את חייהם בצניעה ובטהרה, לפי מיטב מצפונם. אולם בכך שנתנו לחבורת סוחריהדת להופיע בשמם, הם חטאו חטא גדול לאלוהיהם, לדתם ולתורתם.

פה ושם גם בלט מעשה חיובי. כך, למשל, סירב הרב **משה צבי נריה** (51), אבי הכיפות הטהורות וראש ישיבות בני-עקיבא, לקבל כסא בכנסת, העדיף ספסל בישיבה. אך היה זה מעשה נדיר — ודרושה מהפכה בחיי הדת בישראל לפני שהמוסר הדתי יוכל למלא תפקיד חיובי במדינה. מהפכה זאת לא תתחולל כל עוד לא תבוצע הפרדת הדת מן המדינה — ובכך תשחרר הדת מן הספילים ההורסים אותה מבפנים.

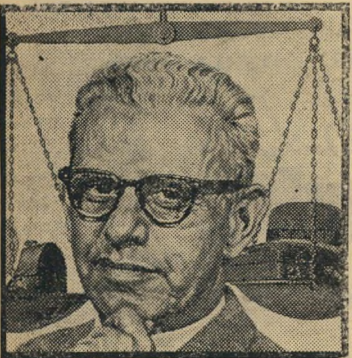
אתור גולדברג

יהדות

נאמנות כפולה?

ביגוד לרבני ישראל, שבלטו בעיקר כמאבק נגד החזירים, בלטו רבני ארצות-הברית במאבקים הגדולים למען האדם. הם צעדו בראש ההפגנות למען זכויות הכושבים, בצד כמרים נוצריים. צעירים יהודיים נהרגו במדינות-הדרום, כאשר בלטו בפעולתם לרישום בותרים כושיים. קבריהם נוספו לשורה הארוכה של קברי הלוחמים למען כבוד האדם.

באותו להט עסקו יהודי אמריקה גם במאבק למען יהודי ברית-המועצות. היה זה מאבק מוגזם ביותר, שהסתמך על אינפור-מציה לקוייה ושנוצל לרעה ללידי מנגנוני ביון ולוחמה-פסיכולוגית. לבסוף התערב אפילו נשיא הקונגרס היהודי העולמי, **נחום גולדברג**, העמיד את הדברים על דיוקם בהכרזה שהרגיזה את ממשלת-ישראל. בקע גולדמן: היהודים אינם נרדפים בברית-המועצות. אין אוניט-שמיות ממשלתית. אך יש הפלייה מבחינה דתית ותרבותית. המאבק הנצחי באנטי-שמיות האמיתית נמשך גם הוא. בשבדיה התבלטה דמותו ה-מפוקפקת של צעיר יהודי-למחצה ונאצי-למחצה, שהיה שייך לאירגון אנטי-שמי, כבי-יכול כמודיע בשליחות עצמו. הוא ברח לישראל, היה מבוקש על-ידי משטרת שבד-יה, שוכנע לבסוף לחזור לשם. בגרמניה פרצה מגיפה עונתית של הש-חתת קברים. בצרפת פרסם עיתונאי אנטי-שמי ספר סנסאציוני נגד היהודים בכלל, והרוטשילדים בפרט. ואילו בהאחיאקאן, מקור שינאת-היהודים במשך דורות רבים, נעשה נסיון נוסף למנוע את טיהור כלל היהודים בכל הדורות מאשמת רצח ישו.

איש אחד שבלט ביהדות הבינלאומית היה סגן-מנהל משרד-החוץ הישראלי, **יעקוב הר-צ'ולג**, שנתבקש במפתיע לכהן כרב ראשי בבריטניה. הרצוג, שחלה קודם-לכן, קיבל את ההצעה, נסע לבריטניה, התפטר מיד — כביכול מטעמי-בריאות. הסיבה האמיתית: הפילוג העמוק ורחייה-שינאה ביהדות-בריטניה על רקע פולחן דתי.

היהודי שזכה בתואר איש-היהדות של תשכ"ה הוא האיש שעלה לרמה הגבוהה ביותר, ודחאק כיהודי. **ארתור גולדברג** היה שופט עליון, במקום השמור ליהודי, כאשר מונה על-ידי איש-העולם של תשכ"ה לכהן כנציג ראשי של ארצות-הברית באו"ם. בכך הפך גולדברג, ציוני ותיק ומוצהר, לדובר-המדינה מס' 1 בעולם בפורום מס' 1 של האנושות. מינויו עורר מיד טענות בדבר "נאמנות כפולה" — הבלט מחדש את בעיית הציונים שאינם עולים לישראל, אלא מוסיפים לראות עצמם שייכים לאומה אחרת ולמדינה אחרת.

פאולס עומד דום למשמע צלילי, דויטשלנד איבר אלס

מסתורית ומבישה, ששיכנעה את האסיר **יהודה שפיגל**, מועמד המפד"ל לכנסת החמישית, לטרב להעיד. ואחרי שזוכה מחוסר הוכחות, על רקע קנוניה זו, הכריזה המפד"ל על רפאל כעל צדיק-הדור, שטוהר מכל רבב. צמרת מדינית מסואבת כזאת לא יכלה להתנגד לעלבון הצורב, שהיה טמון במשלוח קציני-דורמאכט ופאשיסט הונגרי כנציגי-גרמניה בישראל. ואכן — מפלגות-ישראל בלעו את העלבון בלי התנגדות רצינית. בסוף תשכ"ה כבר היה **רולף פאולס** שייך לנוף הפוליטי של ישראל, והתחרה עם רפאל על תואר איש-המדיניות של השנה.

עיתונות אמנון רובינשטיין

שליחות, לא מקצוע

סכנה חסרת-תקדים אימה בסוף תשכ"ה על העתונות הישראלית. חוק לשון הרע סיכן את שליחותו וחרותו של כל עיתונאי בישראל.

תגובת העתונות גילתה את מצבו של מוסד זה בישראל. רוב אנשי-השורה רצו ללחום, להסיק מסקנות קיצוניות. אולם עורכי העיתונים היומיים, שרוב רובם הם עסקני-מפלגות שכירים במסחה עיתונאי, פעלו על פי הנחיות מפלגותיהם. מאחר שמפא"י שולטת ללא-עירעור בשטח העתונות היומית (כבעלה בלעדית של כל היומונים הרבים בלועזית), ונהנית מתמיכת עורך העתון הנפוץ ביותר במדינה — **אריה דייכני צ'יק**, איש מערוב — יכלה לחבל בנקל במאבק.

לכן לא יכלו העיתונאים להילחם בחוק לפני קבלתו, וגם לא למחרת קבלתו. הם ראו בחריקת-שיניים כיצד אובדת ההזדמנות הבטוחה היחידה להביא לביטול החוק — לפני הבחירות. שנת תשכ"ו הבטיחה להיות שנה קודרת לעתונות.

אותן הסיבות שגרמו להתמוטטות המע-רכה של העתונות נגד חוק לשון הרע — השפיעו גם על פעולת העתונות עצמה. תשכ"ה היתה שנה אפורה בעתונות. מספר העמודים גדל ללא הרף, המודעות רבו, נוספו מוספים, הכמות התרחבה, ואילו האיר-כות העיתונאית לא השתפרה. תשכ"ה לא ראתה סדרות-גילויים נועזות בעתונות היומית. הסקופים בה היו מעטים, בודדים ומיקריים.

העתונאי המפורסם ביותר של השנה לא היה ראוי לתואר איש-העתונות. כי **חגי אשר**, מחבר החיבור העיתונאי על פרשת-לבון, לא פעל כעיתונאי, אלא כתועמלן מפלגתי. הוא רשם את הגירסה שנמסרה לו על-ידי משה דיין ושמעון פרס. ללא בדיקה של ממש, בלי כל נסיון לבחון את העובדות ולקבל את הגירסה של הצד השני — החל בפניחס לבון וכלה באדם השלישי.

עורכי ידיעות אחרונות גילו יוזמה בלתי-רגילה, כאשר העמידו את כוחם הכלכלי לרשות מוסף סאטירי, ציפור הנפש, אולם מוסף זה, שהפך לאחר זמן לשבועון עצמאי, נכשל בשל רצונם העז של שנים מעורכיו — **דן בן-אמוץ** ו**חיים חפר** — להיות "בסדר עם כולם", לזכות בטפחות-גב מצד השלטון תוך כדי השמעת דברים אופוזיציוניים. קו זה מצא את המשכו כאשר חתמו השניים על תעמולת-המערך, אחרי שקודם-לכן הודוה עם אורי דייכני. השלישי בחבורה — **עמום קינן** — שדגל בקו עיקבי יותר, לא יכול היה לכפות את גישתו על חבריו. החבילה התפרקה.

העתון המעניין ביותר היה השנה דווקא הארץ. אף שחלק ניכר מעובדיו תמך ברפ"י, נוצר בעתון שיתוף-מישקל מסוים עם התחזקות אגף מנוגד. לכן לא היה זה פלא כי על תואר איש-העתונות של תשכ"ה התחרו שניים מאנשי הארץ.

האחד היה **יעקוב גיימס רוזנבלג**, כתב העתון לענייני חוק וכנסת, שהצטיין בסידרת-מאמרים מזהירה על חוק לשון הרע. סידרה זו עשתה רושם עמוק בחוגי העתונות והמשטרה, ונתנה דחיפה חדשה למאבק הוגשל בחוק.

השני היה חדש לגמרי בשטח העתונות. **אמנון רובינשטיין** הוא משפטן, מרצה צעיר למשפט באוניברסיטת תל-אביב. הוא הגיע כמעט במיקרה לשטח העתונות, כאשר כתב סידרת-מאמרים נגד הכפייה הדתית. מאז הפך תוספת חשובה לקשת-הידיעות של הארץ, כלוחם נגד חוקי הכפייה, נגד הבטחוניזם ובעד רפורמה כללית.

רובינשטיין, הצעיר שנגרר לתוך העתונות בעל כורחו, מפאת ידיעותיו, מסמל את מהותה הטובה ביותר של העתונות, שאינה מקצוע אלא שליחות. הוא היה איש-העתונות של תשכ"ה.